

Дмитро НАКОНЕЧНИЙ

Маланкарська Орієнтальна православна церква сирійської традиції в Індії має досить трагічну історію. Вона вважає своїм засновником апостола Тому, місце мученицької смерті якого знаходиться недалеко від м. Мадрас і дотепер почитається віруючими. Перші спільноти в Південній Індії вже з'явилися в епоху раннього християнства. Козьма Індікоплов, описуючи свою подорож по Індії в VI сторіччі, пише в своїй «Християнській топографії», що стародавня церква Індії була пов'язана з церквою Персії, котра використовувала сирійський обряд і мову богослужінь. Є відомості про двох єпископів, які відправилися у 823 р. з Персії до Індії з декількома сім'ями переселенців.

У XVI сторіччі з прибуттям португальських колонізаторів і єзуїтських місіонерів спільнота підпорядкувалась Риму. Проте частина віруючих відкинула це рішення. В 1653 р. вони зібралися у Кунан Кросу і звернулися до інших Східних православних церков у вирішенні даної проблеми – підлягати чи не підлягати Римові.

В 1665 р. сирійський монофізитський патріарх погодився надіслати в Індію свого єрусалимського митрополита Григорія, котрий встановив тут Сирійську традицію (монофізитську христологію та сирійський обряд). Від середини XVII ст. ця спільнота розвивалася на автономних засадах під керівництвом Сирійського патріарха.

У 1876 р. на соборі в Мулантуруті сирійський православний патріарх Петро III спробував з'єднати дві церкви в один організм. В результаті Індійська церква розділилася на дві частини, одна з яких підтримувала сирійський православний патріархат, а інша - єпископа Індії.

В 1912 р. група місцевих лідерів проголосила заснування автокефальної Сирійської Церкви в Індії, яка б не підлягала Сирійському патріарху. У теологічному сенсі ці змагання мали вигляд боротьби за відновлення традиційного індійського Католикосату Сходу. У зв'язку із виникненням цієї тенденції у середині яковитської спільноти виник розкол, що триває і до цього часу. Важливою віхою в історії Сирійської Церкви став 1958, коли верховний суд Індії визнав, що тільки незалежний (автокефальний) католикосат та тільки ті єпископи, що перебувають у молитовному єднанні із цим католикосатом, мають легальний статус. Це рішення судової влади привело до тимчасового примирення та встановлення єдиної юрисдикції (1958-1975).

Але у 1975 р. сирійський патріарх екскомунікував католикоса і відновив розкол. За соціологічними дослідженнями виглядає так, що близько половини вірних Яковитської Церкви в Індії складають автокефальний католикосат. Приблизно така ж кількість залишається вірними сирійському патріархові.

У 1964 р. сирійського патріарха запрошено до Індії, і разом з Індійським синодом він брав участь в інтронізації нового католикоса Авгена I (Василя III Оугена I). У 1970-х рр. церква знову розділилася через суперечку, що виникла між сирійським патріархом і Індійською церквою.

В штаті Керала знаходяться ще дві Церкви, котрі походять від Маланкарської православної спільноти. Частково під впливом англіканських місіонерів у цій Церкві виник реформаторський рух, прихильники якого утворили Малабарську Сирійську Церкву Св. Томи.

Специфічними особливостями цієї Церкви є використання традиційної східної літургійної практики, продовження єпископської традиції Сирійської Церкви та прийняття реформаційної протестантської теології. Від 1974 р. ця Церква перебуває у повному євхаристійному поєднанні із Англіканською Церквою. На даний час вона нараховує до 700 тис. послідовників.

Інша незалежна спільнота яковитського походження була утворена у кінці XVIII ст. Серед причин її повстання немає жодних теологічних підстав. Причина відсепарування цієї групи - особисті непорозуміння. У той час один із місцевих монахів був висвячений на єпископа, але його статус не визнав Маланкарський митрополит. Тоді цей єпископ мігрував на північ, де заснував незалежну спільноту своїх послідовників (у селі Тожіюру). Зараз вона називається Незалежна Малабарська Церква Тожіюру і нараховує до 10 тис. послідовників. Ця спільнота також зберігає східний обряд. Вона підтримує зв'язки із Церквою Св. Фоми (несторіанами) а також розвиває зв'язки із англіканами.

На сьогодні Малабарська автокефальна Сирійська Церква продовжує адмініструвати духовну семінарію у Коттаямі, яка була заснована у 1817 р. при сприянні англійців. Зараз там навчається 75 студентів. З 1964 р. вона ввійшла до складу Серампурського університету. Вона дає чотирилітню богословську освіту а також має аспірантуру.

Семінарією організовані також заочні курси з релігійної освіти для мирян. Був створений і спеціальний комітет для вивчення питання про удосконалення літургії і церковної музики; на території семінарії працює інститут церковної музики. Тут же знаходиться церковний архів і Центр Софія, в якому проводяться конференції і літні школи.

Православна церква Індії веде активну роботу в соціальній і молодіжній сферах. У 1908 р. була заснована Конференція сирійських студентів, яка в 1956 р. перетворена у Студентський православний рух ім. Мари Григорія (МСОСГМ). У цьому русі є декілька секцій: він керує науковими і художніми коледжами, середніми школами, медичними закладами і технікумами, літературною секцією, центром місіонерської підготовки а також Асоціацією православних викладачів університетів. 150 місцевих відділень Студентського руху проводять освітні програми по літургії, організують групи вивчення Біблії, літні школи, конференції, паломництва, програми соціального обслуговування населення, виробництво аудіовізуальної продукції. Кожен грудень в Кералі проводяться щорічні конференції руху. У 1973 р. відкрився студентський центр в Коттаямі. Крім того, існують також Асоціація недільних шкіл, Молодіжний православний рух Індії, жіночі союзи і рух підтримки підліткової молоді.

Єдиним святим, якого канонізувала ця Церква, є св. Мар Григорій Гиваргезе, митрополит Парумальській (помер у 1902).

Монастирська традиція Церкви розвинута слабо. На сьогодні є тільки 4 чоловічі монаші спільноти а також 11 будинків для неодружених священників та мирян (ці будинки функціонують без якихось певних правил). Крім того, функціонує 10 будинків для сестер та жінок, що присвятили своє життя Церкві.

У листопаді 1993 р. Об'єднана Богословська Комісія Римо–Католицької та Маланкарської Сирійської Православної Церков була підкріплена угодою про міжцерковні шлюби, званою сьогодні як „Керальська домовленість”(див. Слово №2(23)).

Абсолютна більшість віруючих сьогодні мешкає в Індії. Є відносно невелика діаспора у США (25 парафій), Великобританії та Австралії. Теперішній глава Церкви - Мар Тома Матвій II був обраний на престол у 1991 р. Його офіційний титул - Католикос Сходу, Католикос Апостольського трону Св. Томи. Резиденція знаходиться у м. Коттаям (штат Керала).

1. Андрій Юраш. Церкви східного християнства: історія і сучасність. – Львівська Богословська Академія 2002.
2. Кристиан Шайо. Богословський діалог между Православної Церковью и Восточными Православными Церквами. - Москва, 2001. – 171с.
3. Ronald Roberson, CSP. The Eastern Christian Churches . – Edizioni “Orientalia Christiana”, 1999. – 193с.
4. www.syrianorthodoxarchdiocese.com
5. www.syriacchristianity.org
6. www.malankarachurch.org

Д Наконечний. Маланкарська Сирійська православна Церква Індії// Слово № 3 (24) (2005) 17-18